

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

39. ÉVFOLYAM

1973. OKTÓBER

8. SZÁM

Komolyan vett reformáció

Luther Márton szülőházának udvarán ma is áll még az a kút, amiből Luther és családja merített. Évszázadok múltak el azóta, de ez a kút ma is tiszta vízzel kínálja az odaérkezőket és friss vízzel várja mindazokat, akik a szomszág üres korsóit nyújtják ki feléje.

Ez a ma is élő, ősi kút, a Luther kútja jutott az eszembe, amikor a reformációra emlékezünk. 456 esztendeje van annak, hogy Luther Márton az Ige forrását ráirányította erre a világra és a Biblia azóta is friss és bő kútja maradt mindazoknak, akiknek Isten után megszomjazott az életük.

A reformáció ünnepén az idén is közel 200 millió ember áll meg az Ige felnyitott forrása előtt, a nyitott Biblia mellett, hogy Isten Igéjével feltöltse az életét.

Szeretném, ha most nem úgy néznénk Lutherra, mint egy szép szoborra, hanem úgy, mint egy közülünk való csendes és egyszerű emberre, aki azonban komolyan vette az Igét, az Isten beszédét.

Luther számára a Biblia nem valami tudományos könyv volt, amelyik egy ismeretlen világra nyitja ki az emberi értelem ablakát. Nem valami regény volt, amelyik elzsongítja és elringatja az olvasó lelkét. Nem is valami használati utasítás, amelyik utat mutat bölcs lépések felé. Az ő számára a Biblia valóban beszéd volt! Minden szavában Isten állt előtte és Isten szólt a szívéhez. Tudta és érezte, hogy Istennek ez a beszéde sorsdöntő a számára, mert *ítélet és kegyelem* van benne. Tudta és érezte, hogy ettől a *beszédtől függ a sorsa*, az élete és az üdvössége.

Luther látta a bűnei börtönfalát és a rab remegésével és izgalmaival hallgatta mindennap, hogy mit mond neki az Isten: kárhozatot, vagy szabadulást hoz-e neki a megszólaló Ige?!

Reformáció ünnepén minket is ez a kérdés keres: *komolyan vesszük-e az Isten beszédét?! Hallgatjuk-e és meghallgatjuk-e azt, amit mindennap mondani akar nekünk az Isten?!*

Luther az Igét azért vette komolyan, mert *komolyan vette az Istent*. — Így lett hívő emberré, aki mindeztől rábízta magát, életét, szeretetét és üdvösségét az élő Isten ígéretére. Ha egyszer Isten azt ígerte az Igében, hogy Jézus Krisztusért megbocsát, szeretet és gyermekévé fogad, akkor ez így is van és én rábízhatom magamat mindenestől az Istenre, Isten igazat mond és Isten engem a hittem kapujában mindig megtalál. Így lett számára az "Erős várunk" nemcsak egy közömbös köszönés, hanem az élet és az üdvösség biztonsága. A hívő Luther, aki komolyan vette az Istent, valóban benne volt és benne élt ebben a várban, az Isten oltalmában és az Isten kegyelmében. Egyszer levelet írt Kóburg várából

Melanchtonnak. Ezt írja benne: "... szívből gyűlölöm azokat a nagy gondokat, amelyek téged — amint írod — emésztenek. Mit gyötröd magad folytonosan? Nem olvastad ezt az Igét: 'Minden gondotokat Őreá vessétek!' — Hát levegőbe mondja Isten ezeket az Igéket?!"

Reformáció ünnepén ez a kérdés is megkeres minket, vajon komolyan vesszük-e az Istent?!

Luther komolyan vette az igét, komolyan vette az Istent és ezért komolyan vette az életet. Jó tudnunk azt, hogy Luther nem az egyházat reformálta meg először, hanem önmagát. Mindennap először a maga életét igazította vissza a kereszthez, azután mindezt ajándékba adta másoknak. Azoknak, akik ő utána akartak járni. A lutheri reformáció lényege az, hogy Luther mindazt, amit a saját élete reformációjával Istentől megkapott, ajándékba adta másoknak is.

Luther a reformáció napjától kezdve már nem vonul el a maga megtalált hitével és Istentől kapott új keresztyén életével a régi cellájába, hanem a reformáció ajándékait leteszi *népe és világa asztalára*.

Luther komolyan vette az életét is. Komolyan vette korának kérdéseit, népének mindennapi életét. Hitével mindennap az Isten kezébe kapaszkodott, de a másik kezével népének vezetője volt.

Reformáció ünnepén ma ez a lutheri örökségünk adja meg ünneplésünket és mindennapi életünket: **KOMOLYAN VENNI!** Komolyan venni hitünket és komolyan venni az életünket!

F. L.

ARAD

Ott álltak a bitófa alatt. Szemben a fegyverekkel. Várták a halált, némelyikük imádkozva, némelyikük kétségbeesve.

És kivégezték őket, mind a tizenháromat. Meghaltak, mert meg akarták védeni a közös talajt. Meghaltak, hogy mindenkinek joga legyen a független hazában a maga életét élnie.

A nagyhatalmi erőszak, az önkényuralom lázadóknak és árulóknak mondta őket. De a nemzet tudta, hogy a szabadság bajnokai ők. A 124 esztendeje kivégzett tábornokok nem akartak magasrangú börtönörök lenni. Választottak az elnyomás és az igazság között.

Az utóbbi években odahaza mesterségesen elhalványítják Arad emlékét. Bizonyára azért, mert olyan kísértetiesen emlékeztet 1956. november 4-ére, amikor szintén az orosz túlerő fojtotta vérbe a magyar szabadságot. Nagy kár volna elfelejteni Aradot és a tizenháromat, akiknek halála nemcsak áldozat volt, hanem egy nemzet hűsége saját lelkiismeretéhez és önmagához.

Reánk maradt a halál kapujában megálló Damjanich tábornok utolsó imádsága. A siralomházban így imádkozott: "Mindenségnem Ura, hozzád bocsátom esdeklésemet. Az elválás rettentő órájában téged hívlak, Uram! Adj erőt továbbra is, hogy a halált, mint férfit állhassam meg. A viadalokban és a csatákban te vezéreltél. Mentő karod nehéz harcokban megvédett. Legyen neved mindezért örökké áldott. Oltalmazd az én szerencsétlen hazámat a további véstől. Lágýítsd szívet az uralkodónak a hátramaradt társak iránti kegyességre s vezérelj annak akaratát bölcsességgel a népek javára. Áldd meg Aradot. Áldd meg a veszedelembé sodrott szegény magyar hazát. Ítéld meg kegyesen s engedj a más világon kegyes elfogadást találnom! Amen."

ÍRÓASZTAL

mellett is születhetik jó teológia, de bizonyára még jobb születik akkor, ha a mindennapi életben keressük a "mögöttest", az isteni rendet, a többiekre is érvényes üzenetet. Íme a példa:

Fiatalok között beszélgettünk erről a nagyszerű Igéről: "Intünk is, hogy hiába ne vettétek légyen az Isten kegyelmét!" (2 Kor. 6:1.) Először elhangzott az "íróasztal mellett" született bibliamagyarázat arról, hogy kiknek, mikor és miért írta az apostol ezt a komoly figyelmeztetést. Aztán jött a "hitmélyítő" alkalmazás: Jézus tanítása szerint az veszi "hiába" a kegyelmet, aki méltatlanul él vele, első renden: aki nem adja tovább. A két adós-ról szóló példázat hirdeti ezt a legvilágosabban. A fizetésképtelen adós örömmel vette a tízezer talentum elengedéséről rendelkező "kegyelmet", de ő már nem akarta elengedni egyik nyomorult szolgatársának nevetségesen csekély összegű kis adósságát. Hiába vette a kegyelmet, el is vesztette!

Elkezdődött a beszélgetés. Az egyik leány elmondotta, hogy milyen nagy öröm volt számára, amikor először vette a kegyelmet. Akkor éppen menyasszony volt, vőlegényével együtt boldogan készülődött az esküvőjükre. Mindketten "hagyományos reformátusok" voltak. Időnként eljártak templomba, de egyikőjüknek sem jelentett különösebb erőt, vagy örömet a vallásosság. Valaki meghívta a boldog menyasszonyt egy több napos leánykonferenciára. Ott vette a kegyelmet először életében igazán. Kifényesedtek előtte az üdvösség nagy ajándékai: kegyelem, bűnbocsánat, új élet, örök élet, testvéri közösség az Isten népével... Szinte szárnnyakon jött haza, esupa ragyogás volt az élete. A vőlegénye akkor éppen vidéken járt, hosszabb ideig tartó kiküldetésben. Így hát levélben számolt be neki nagy élményéről. Saját vallomása szerint ez volt levelének lényege: én most megtértem és ez nagyszerű dolog. Tehát: neked is sürgősen meg kell térned, mert csak akkor leszünk igazán boldogok a házasságban, ha te is bánod a bűneidet és elfogadod Jézus Krisztust személyes Megváltódnak. A férfi csak nézte a különös levelet. Elolvasta kétszer is, háromszor is, de nem értette, mi történt az ő kedves, okos menyasszonyával és végképp nem értette, hogy tulajdonképpen mit kíván tőle. Mi az, hogy megtérés és miféle bűneit kell neki megbánnia? Mintha idegen nyelv

vü szakkifejezések volnának ezek, semmit sem értett belőlük. Amikor később személyesen is találkoztak, akkor sem tudták egymást megérteni. A leány olyan hevesen (erőszakosan) követelt tőle valamit, amit a férfi nem tudott megérteni és elfogadni, hogy végül is felbomlott a jegyességük. A leány most már látja, hogy valahol elhibázta a dolgot, de még mindig nem érti, hogy miben hibázott. Hiszen csupán jóakarát és missziói buzgóság vezette a eszelekedeteit és íme: "hiába" volt minden.

Mintha reflektorokat gyújtottak volna meg, olyan világos lett hirtelen mindenki előtt egy fontos, most felismert új teológiai igazság: ez a leány ugyan nem tartotta meg magának a kegyelmet, hanem sürgősen tovább akarta adni azt, amit átért — ennyiben helyesen eszelekedett. Ámde — és ez itt a lényeg — amit kegyelemként vett, azt törvényként adta tovább! Ő átélte azt, hogy milyen nagyon szereti őt Isten. Ha ezt a kegyelmet igazán kegyelemként adta volna tovább, akkor körülbelül így írt volna a vőlegényének: Most kezdem csak érteni, hogy milyen az isteni szeretet. Elfogadott engem Isten tökéletlenül, bűnösen is. Nagyon boldoggá tett, hogy átéltem valamit ebből az isteni szeretetből. Az a reménységem, hogy egymást is ilyen szeretettel fogjuk szeretni és így nagyon boldog lesz a házasságunk. Egészen bizonyos az, hogy nem bomlott volna fel a jegyességük, ha "kegyelemként kegyelmet" adott volna tovább. De ő követelményeket támasztott azon a jogémen, hogy ő drága ajándékot kapott Istentől. Törvényt csinált a kegyelemből és ezt soha nem lehet büntetlenül eszelekedni. Ez az új teológiai felismerés nem "íróasztal" mellett született. Annál inkább érdemes figyelni reá és ellenőrizni magunkat: nem vettük-e mi is hiába az Isten kegyelmét.

Reformátusok Lapja

EVANGÉLIKUS TÁBORNOK BRAZÍLIA ÉLÉN

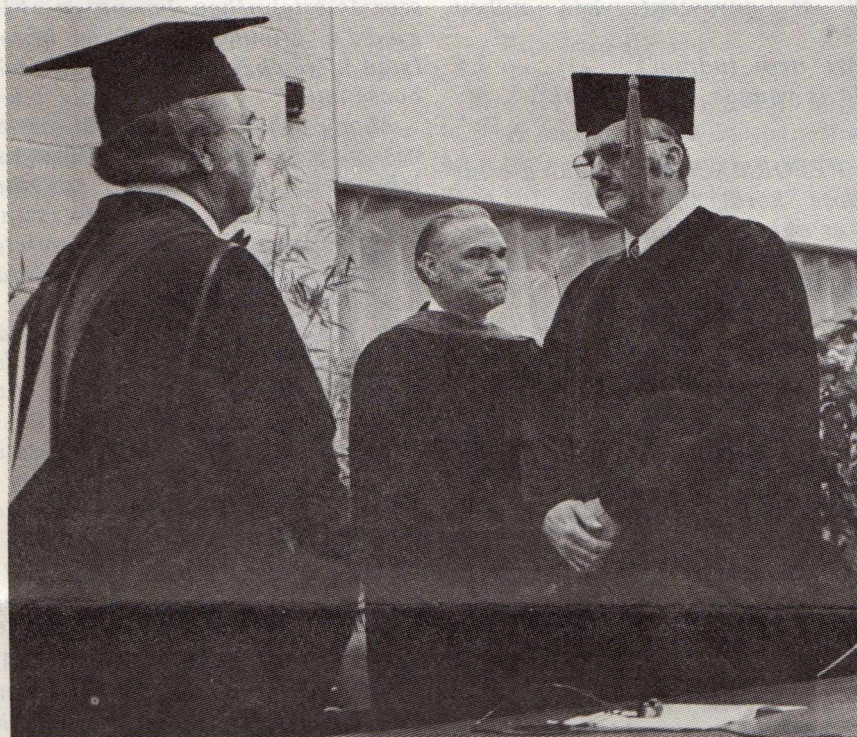
A túlnyomó többségében római katolikus Brazília első nem-katolikus elnöke a jövő év márciusában veszi át hivatalát Ernesto Geisel tábornok személyében, aki Rio de Janeiro-ban a Carlos Sampiano utcai evangélikus gyülekezet aktív tagja. A tábornok egy evangélikus misszionáriusnak az unokája. A 90 milliós hatalmas országban kb. egy millió evangélikus van.

BÜSZKESÉGÜNK:

DR. RÖNKÖS KÁROLY

Személyével kapcsolatban egyszer már írtunk arról, hogy a pszichoterápia, a lélekgyógyászat modern módszere ma már sok esetben kézenfogva jár a lelkipásztori tanácsadással. Rönkös Károly másodgene-

sével kialakult új program legmagasabb tudományos fokozatát elérte. Ez az új doktorátus abban tér el a hagyományos teológiai doktorátustól (ThD, vagy DD), hogy az elméleti teológiai tudományágakkal szemben

A doktorrá avatás ünnepélyes aktusa. A kép jobboldalán áll Rönkös Károly.

rációs magyar evangélikus lelkész, a clevelandi Psychiatric Institute kórházi lelkésze, nemcsak istentiszteleteket tart a kórház protestáns betegei számára, hanem a lelkipásztori beszélgetést, mint terápiát alkalmazva működik együtt az orvostudománnyal az elmezavarban szenvedők lelkivilágának egyensúlyba hozatalára. Tanít továbbá a kórház ápolónőképző intézetében, sőt lelkészek számára egyetemi szinten ad elő a lélekgyógyászat kérdéseiről. Mindezek mellett tudományos kutatómunkát végez a valláspedagógika és a valláslelektan területén.

Eddigi kiváló működését mintegy megkoronázza a most megszerzett doktorátus: *“Doctor of Ministry”*, a gyakorlati lelkipásztorkodás tudományának doktora.

Rönkös Károly az első, aki az Ohio állam területén levő 12 teológiai fakultás (r.k., ev., stb.) együttműködé-

a lelkészi munka “miniszteri” (szolgálatvégző) jellegét hangsúlyozza ki.

Magyar egyházi szóhasználatban nem ismeretlen a “szolgálat teológiájának” fogalma. Büszkék vagyunk arra, hogy clevelandi Első Egyházunk fia talán világviszonylatban is legelsőként szerzett ilyen magas képesítést ezen a szakterületen.

Rönkös Károly doktori értekezésének címe: *Keresztyén valláspedagógiai tervezet a clevelandi Psychiatric Institute ápolottjai számára, a betegek valláslelektani megfigyelése alapján.*

A doktorjelölteknek hagyományos dispután kell tételeiket megvédeniük. Rönkös Károly sikeresen megállta ezt a próbát és az Ashland College teológiai fakultása odaítélte neki a doktori címet.

Egyházunk új doktora máris a gyakorlatba ültette át tézise tételeit. Október elején megfelelő szakértők beállításával megkezdődött az inté-

zet ápolottjainak intenzív keresztyén oktatása. Egy alapvető hathetes kurzus után, az év folyamán behatóan foglalkoznak a Zsoltárokkal és Jób könyvével, mert ezek különösen jól viszonyulnak a betegek lelkivilágához.

Isten áldását kérjük dr. Rönkös Károlyra, hogy jó felkészültségét továbbra is embertársai javára gyümölcsöztethesse.

(ze)

Elmélkedés

**Hogy szeretem a templomot! —
szavakkal el sem mondhatom.
De oda csak akkor megyek,
ha úgy hozza hangulatom.**

**Kell az ige, nekem is kell,
mint az eső száraz nyáron!
De ha nem Kis Pál hirdeti,
odavan a buzgóságom.**

**Szép az ének, ismerem jól,
s hangom is van, hál'Istennek!
Épp csak arra nem volt példa,
hogy még én is énekeljek.**

**De megjegyzem, ami fontos —
ez az áhítat alapja!
Legutóbb is ferdén állt egy
gyertya és Nagyné kalapja.**

**Akad gondja egyháznak,
szívemen van minden terhe —
melyeknek csak viselését
hagyom rá a többiekre.**

**Van hiba — de szeretettel
szólva minden másként mehet.
Én például nyíltan s bátran
beszélék a hátak megett!**

**Értem én a gyarlóságot —
egynek okát mégsem lelem:
testvéreim kifogása
mi lehet pont énellemem?!**

**Jobb sorsom a mennyben lesz csak,
hol minden bűs viszály elül —
kivéve, ha Tóthné mellé
kerülnék ott véletlenül.**

Bodrog Miklós

**LUTHER-KÉZIRATOT TALÁLTAK
CSIKÁGÓBAN**

Egy 40 év óta elveszettnek hitt Lutherlevelet fedeztek fel a csikágói evangélikus teológia könyvtárában. Luther 1523-ban Albert mansfeldi grófnak írta ezt a levelet, melyben kifejti a kenyér és a bor együttes vételének fontosságát az úrvacsorában.

ERŐS VÁR

AMERICAN HUNGARIAN EVANGELICAL LITERARY

A „Lutheran Church in America”
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:

Juhász Imre

Munkatársak:

a magyar evangélikus lelkészek.

‘ERŐS VÁR’

(“MIGHTY FORTRESS”)

P.O. Box 02148, Cleveland, Ohio 44102

Published by the

Hungarian Conference

of the Lutheran Church in America.

Issued monthly October to May,
bi-monthly in June/July and Aug./Sep.

No. 8. (164) Vol. 39.

OCTOBER 1973

Subscription: \$3.00 a year.

Second-class postage paid

at Cleveland, Ohio.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

“ERŐS VÁR”

P. O. BOX 02148

CLEVELAND, OHIO 44102

Az “ERŐS VÁR” előfizetési díja egy évre csak 3 dollár. Szíveskedjenek a lejárt előfizetéseket késedelem nélkül beküldeni a fenti címre.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költésre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címkéket a “Zip Code” szám feltüntetésével együtt! Az újságot “Zip Code” szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is; pl. St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postal zónában azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by

Classic Printing Corporation

9527 Madison Ave., Cleveland O. 44102

LUTHER HITE: TEVÉKENY HIT

“HISZEL-E?” — kérdezték az egy-szeri szénégetőtől.

“Már hogyan hinnék!” — felelte a szénégető.

“Aztán miben hiszel?” — kérdezték tovább.

“Amiben az anyaszentegyház.”

“S az anyaszentegyház miben hisz?”

“Azt nem tudom.”

Ma is vannak ilyen “hivők”.

A REFORMÁCIÓ nagy harca a hit kérdése körül folyt. Komoly ügy volt ez akkor. Mert a kérdés az volt: hit vagy cselekedet kell-e az üdvösséghez!? Luther “pálfordító” élménye az volt, mikor megértette, mit jelent hitből élni. Így lett a reformáció tanítása szerint a “hit által való megigazíttatás” az egyház egyik alap-tétele; az egyház ezen áll vagy bukik.

JÓL KELL HÁT ÉRTENÜNK, mit értett a reformáció a hiten.

LUTHER ÉLESEN ELVÁLÁSZ-TOTTA a hitet a cselekedettől. “Különítsd el a kettőt, éppúgy, mint az eget és a földet, a nappalt meg az éjszakát” — mondja.

Ebben a szétválasztásban Pál apostolt követi. “Ingyen kegyelem-ből igazulunk meg a Jézus Krisztus-ban való hit által.” “Azt tartjuk, hogy az ember hit által igazul meg a törvény cselekedetei nélkül.”

Ez a hit pedig nem az ember teljesítménye, hanem Isten műve bennünk. Nem a hitünkért kapunk kegyelmet, hanem a hitünkkel fogadjuk el azt.

Isten kegyelmét nem lehet megvenni se pénzen, se véren, se hiten, se jócselekedeten, se életem, se halálon. Mindörökre ajándék marad az. Éppen ez az evangélium örömhíre. Mihelyt ettől eltérünk, üzletté tettük a keresztyénséget.

MÁSRÉSzt Luther a legszorosabban össze is kapcsolta a hitet a cselekedettel.

“Nem valami tétlen állapot a hit, hanem tevékeny, erőteljes... sohse pihen, mindig mozog” — írja egy helyen.

“Saját erőm vagy okosságom által nem tudnék Jézus Krisztusban hinni...” — mondja Luther a harmadik hitágazat magyarázatában, de

a hitért mégis küzdeni kell, mégpedig állandóan, mert nem tudjuk a hitünket egyszer s mindenkorra megkaparintani és el is lehet azt veszíteni. “Aki azt hiszi, hogy áll, vi-gyázzon, hogy el ne essék!”

A hit — cselekedet, nem az érdem-szerzés értelmében, hanem az elfo-gadás értelmében. “Ezzel bizunk Isten ígéletében, ezzel vesszük a bűn-bocsánatot.”

Ahogy a hit maga is aktív cselek-vés, viszont születnek is belőle cse-lekedetek. Csak a hitből szület-hetnek igazi jócselekedetek. Az Istenre néző hit és az emberre néző szeretet-cselekedet csak ugyanannak a valóság-nak két oldala. “Hitemben állok s élek. Ebből fakad minden cselekedetem. Ezzel a hittel... szolgálok, dol-gozom, teszek s török mindent, s tu-dom, hogy mindez Istennek tetsző jó gyümölcs. Az ilyen embernek min-den cselekedete — kicsi vagy nagy — csupa jócselekedet. Gyümölcsöt kell teremnie! Nincs az a munka, amit jó kedvvel meg ne tenne, s nincs az a megpróbáltatás, amit zúgolódás nél-kül el ne hordozna” — írja Luther.

“DOKTORI SÜVEGEMET AD-NÁM szívesen annak, aki a törvényt és evangéliumot, a hitet és a cseleke-detet igazán jól össze tudná békite-ni!” — mondotta a reformátor.

Nos, nem kellett odaadnia, mert tanításában ő maga határozta meg a legjobban a hit és cselekedet viszonyát, életében pedig egészen össze-békítette azokat. Luthernél gyerme-kibb és odaadóbb hittel senki sem tudta életét s dolgait Istenre hagyni, ugyanakkor senki sem cselekedett s tett több jót Luthernél.

Hivő tevékenység s tevékeny hit — ez Luther példája s örökségünk tőle!

Szabó József

TELJES ÚJSZÖVETSÉG EGY DOLLÁRÉRT!

Az 1 dollár e címre küldendő:

ERŐS VÁR

P. O. BOX 02148

CLEVELAND, OH 44102

HUSZONHATAN

Az öreg Lóczy János már nyole évtizedet taposott maga mögé ebből a földi életből. Egyetlen szobájuk konyhai tűzhelye előtt üldögélt a sámlin. Hol a tűz pattogott, hol a pipa szortyogott, s amint süket fülén át nagy nehezen megértette, hogy a papja vagyok, felcsillant szeme, s fogatlan szája széles mosolyra tárult.

— Én is pap akartam valamikor lenni — mondta, s akkor már nem lehetett szavába vágni.

Felesége az asztalnál ült, régi göncöket foltogtatott. Párja mellett ő sem maradt fiatal.

Bárgyú mosolygású gyermek ült mellette s téveteleg mozdulatokkal firkált egy füzetbe. Olykor felnézett s belevágott az öreg elbeszélésébe: "Grüss Gott!"

— Fogycékos szegény — szólta vontatott, szelíd szóval az asszony, s még nem tudtam, fiuk, unokájuk, rokonuk vagy kiejük ez a gyermek, akiből sok hiányzik, de a legdrágább az megmaradt: Isten köszöntése.

Az öreg pedig csak mondta, mondta. Bonyhádon nőtt fel, a templom árnyékában. Azok a papok, akiket említett, rég porladnak már, s ki tudja, hányadik nemzedék szolgálja ott az igét azóta. De ő a múltba messze néző emlékezéssel beszélt arról, hogyan biztatták őt a papi pályára a régiek.

— Belső hívást is éreztem — mondta bizonykodó élénk szemmel.

Mégsem lett az akarásból semmi. Nem állt be szolgálni az Úr szőlőjébe. Kellett a kenyér, dolgozni ment. Felkerült Pestre, s hosszú évtizedeket töltött egy hatalmas üzemben. Mire idő előtt megrokkant, nem

maradt számára más, mint süket füle, fogatlan ínye, a pipája, néhány rozzant bútordarab, s egy mellette megvénült, töpörödött asszony. No meg ez a kis fogycékos.

— Grüss Gott!

Az öreget mintha elérte volna a hang. Pipájával a gyermek felé bökött:

— Ez a huszonhatodik.

— Hogyan? — hökkentem meg.

Erre már az asszony válaszolt. Elmondta, hogy négy gyermekük született. Mind a négy csecsemőkorában meghalt. Pedig nagyon szerették a gyermekeket.

Aztán egyszer a férfi munkából jövet szöszke, ijedt arcú csöppséggel lépett be.

— Nézd ezt a szegény kis fattyút. Elverte magától az anyja.

Az asszony magához vont, megsimogatta. A gyermek az ölébe bújt, s elsírta magát. Ő felnézett a férjére, s már nem is beszéltek róla. Az asztalra egy tányérral többet tettek, este ágyat vetettek a díványra is. Nem voltak többé egyedül.

Később úgy esett, hogy többen is voltak. Aztán, ha szárnyra bocsátottak egyetlen, a lelencéből kértek újat, de gyermek kellett. Különös szeretettel vették körül azokat, akiket az akkori társadalom farizeusi ítélettel nem fogadott be. Ezek sorában a zárópont ez a szerencsétlen, a huszonhatodik.

— Grüss Gott! — mondta rá az áment ő maga.

Nagy a sürgölődés az angyalseregek körül. (Máté 21, 28—32.)

A feltámadás harsonái életre hívták a temetők porladó lakóit. A tarka tömeg-

ben mindenki remegve várja, hogy az Úr elé szólítják ítéletre.

Az öreg is ott szorong egy sarokba húzódva, ahogyan megszokta idelelni. Füle most hallásra nyílik. Ámulva figyel az angyali kórusra s a Bárány énekére. Szeme repdesve nézi, hol a fehér ruhás sereget, hol a gyötrelem útjára bandukolókat. Itt is vele szorong a kicsi asszony, s a gyermek.

— Grüss Gott!

— No, most az egyszer jó helyt mondtad, mégis hallgass! — inti le az öreg.

Szeretne hátrább húzódni. Amott az Úrnál folyik az ítélet a bibliai két fiú példázata szerint. Ki hogyan felelt az Úr szőlőjébe hívó szóra: igennel vagy nemmel. Ment-e vagy maradt.

Egyszer csak hallja a nevét. Szólítják az Úr elé. A tömegben utat nyitnak neki, s ő félve megy. Mint a villámlás, jut eszébe a bonyhádi hívás, s mire az Úr elé ér, fel sem mer nézni. Lesütött szemmel, remegve vall:

— Bocsáss meg, Uram, én nem jutottam el a szőlődbe... — s már indul is a gyötrelemre bandukolók után.

— Erre menj! — szól rá az Úr, s mutat a fehér ruhás seregre. A hang a Bárány királyi széke felől szelíd és határozott.

— Te az én szőlőmben munkálkodtál. Huszonhat élet a bizonyosága.

Ev. Naptár

E. C. Rowan:

1956 OKTÓBER

Ha bátorságod győzelemmel mérnék,
S hited lenne holnapod kulcsa,
Ha Kossuth álma testet öltene,
Magyarország, szabad lennél újra!

Ha puszta öklöd páncélok falát
Dönthetné, mit a zsarnokság emel,
S Petőfi lelkét lángelná a nap,
Magyarország, nem estél volna el!

De ha parázsló szívedre tekintünk,
Mely erdőt gyújtott s milliók lobogják,
S hogy pőrén áll és didereg a zsarnok,
Te győztél mégis, Magyarország!

Angolból fordította: Tollas Tibor

A költő az Amerikai Tudományos Akadémia alelnöke.

(A "Füveskert" c. gyűjteményből, mely a NEMZETŐR kiadásában jelent meg.)

A FEHÉR HATTYÚ

Írta: Jakus Imre

A SÁTÁN MONOLÓGJA

Ezerötszázötvenhét.

A kor sötét,
de trónom izzik,
magam ácsoltam egyedül.
Fogaim közt egy világ jajgat
s a bűnbe mártott milliók
lelke alél, de már a cél
érett gyümölcs, a vad tusák
nem viharzottak hiába.

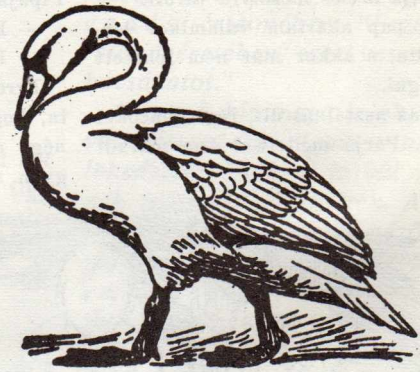
A lélek holt, csak egy-két kába
bolond zajongott: "Igazságot"
Őrült szemükben lobogott a hit,
szerették a Názáretit,
s meghaltak érte.

Máglyára mentek e konok bitangok,
századok óta vívom a harcot,
s veszélyeztették. Féltem, hogy a lélek
felébred újra az ajkuk szavára
vagy a szívükre, szemük paraszára
és megfogadtam, nem ébred, nem ébred!
Ekkor a fogam csikorgott erősen,

s máglyát rakattam: rakták eszelősen.
Az ítéletet nem is én zuhogtam,
a "csalhatatlan" íratta unottan
Róma ura, a ködszemű pápa.
S Husz János égett, lobogott a máglya!
Fényében állt a nagy fanatikus.

Vártam, hogy jajgat, s ki hallott ilyet?
Mikor egy banya rőzséjét cipelve
megétette a nagy, mohó tüzet,
beszédre ért az ajka...

"Ludat* égettek" harsogta az örült,
"de aki jön majd, hattyú* lesz, fehér,
hiába raktok máglyákat alája,
nem ég el szárnya, úgy mint az enyém..."
Megrettentett... de elnyelték a lángok...
A teste kormát vitte a vihar...
A fény kilobbant; nem estek csodák,
meghalt az Isten prófétáival
s a papjaival, pápáival együtt.
A kik maradtak, balgák és bolondok,
malmomra hajtják zagyva vizüket,
a legügyesebb Tetzelt barát,
ki bűnbocsátó cédulát
árul aranyakért s bár fogja a hasát
ha a kezében megcsillan az érem,
mégis szajkózza, hogy a vétel érdem,
mert az üdvösség kulcsa az arany.
Jól csinálja a kis haszontalan,
csak így tovább... a Péter-templom épül...
Szentéyleit az igazságnak
emelje Róma, talán bánnom kéne?
Mi okból, mi végre?
A lélek holt s az Ige is halott.
Béklyók a dogmák, oldozhatatlanok.
A gúzs erős — s a trónon én vagyok!
Jóbot öleltem egyszer oly erővel
mint most e kort,
de akkor elbukék
s ezredévekre foszlott szét az álmom.
Most újra kezdtem
és jól csináltam,
a mű egész...
Ki ronthatná le még?
A győzelemtől ki üthetne el?

E kor számára lenne kegyelem?
Ölembe ért az ember,
s az Isten ajka hasztalan beszél,
szava e világ ólmozott fülén
be nem hatolhat;
ütött az órám, elvégeztetett,
— az Ember elveszett!

A BARÁT MONOLÓGJA

Önkinzás útja, hogy hittem neked!
Az üdvöt véltem elérni veled.
Bányász szememben te voltál a tárna,
hitem csákánya bontotta falad:
nem értem célt, hullott a salak,
csak hullt a vér és vert a fájdalom,
pedig e jónak s szentnek hitt uton
messzebbre mentem, mint akárki más.
Mit értem vele? a Sátán óriás
keze tovább is úgy ölelt,
mint azt az esztelent,
kinek pelyva az üdvösség, a lélek
s dalolva int a pokol tüzeinek.
Ekkor a korbács ízekre szakadt,
sarokba vágtam... a cella falat
tarkította még feketedő vérem,

mikor remegve új utakra tértem
gyötörödvé, térden, mint a régi szentek,
kik a lélekkel mégis csak beteltek.
Imákat mondtam, számtalan imát.
Véget nem érő penitenciák
között pergett a nappal, éjszaka:
hittel hittem, hogy mindegyik ima
arannyá válik, s gyűlik garmadára,
míg oly magas lesz, mint a Himalája,
vagy még magasabb, mint az ég maga...

Hittem, hogy ár az elmondott ima,
a békességem, üdvösségem ára,
mi nem száll égbe ingyen és hiába.
Sokan hitték ezt, tiptott volt az út.
Bizonygatták, hogy üdvösségre jut,
a jótetteket harmatozó lélek,
hazugság volt, az üdvösséget
nem adta áron az élet Királya.
Kétségbe-estem. Mi akkor az ára?
Alázatosság? — Rómába futottam,
a templomlépcsőt térdemmel súroltam
reményt égetve: talán majd a pápa!
Csókkal borultam alá a porára
Róma földjének — hiába, hiába.
Kénköves lángnyelvek égtek a porába,
kénköves lángokban villódzott a szent hely
és a poklon táncolt; szörnyű gyötrellemmel
futottam irtózva, sírt bennem a lélek,
— égetően perzseltek engem is a fények —
s mentettem a bőröm... hánytam a keresztet,
téptem a csuhámat, s mint az esztét veszített,
tértem a cellámba, és a földre hullva,
támadtam az égi, titokzatos Úrra.
Bíztam az Igében, szólalj meg Úr Isten!
Reszkető kezeim látod a kilincsen?
Benyitok, ha mondogod, a poklok honába.
Ó, csak add a békét, akármi az ára,
mert Igéd a kagyló és kegyelemképpen
add, hogy a kagylóhéj felnyíljk egészen.
Erőim elhánytam, hittel feszítettem
a toronyszobában, hol vívtam, s az Isten
mikor már feladtam mindent, mi emberi,
nyitotta a kagylót, s kezdett derengeni.
Oszlott az éjszaka, ragyogott a gyöngyszem.
A fára vert király ott fön a keresztben
szikrázva tetszett fel, hulldogált a vére
s reápermetezett vert szívem sebére.
Egészen betakart s én az ember bárány
sírtam az örömtől e kegyelem láttán
ó, mert amit Isten nem adott meg áron
üdvösséget nyertem, s hitem a halálon
úgy tört át mint napfény a fekete éjen
s mindezt ingyen kaptam... úgy... kegyelemképpen...

UTÓIRAT

És a fehér hattyú átszállt a világon.
Átrepült a bűnön, sáron és halálon,
Krisztus Úr keresztje világolt kezében
és mint írva vagyon, úgy... kegyelemképpen...
tovaszökött a tél, olvadozott a hó
s így indult útjára — a reformáció.

* Husz Jánost 1415-ben Prágában máglyán égették el.
Husz neve csehül libát jelent — Luther címerében
pedig hattyú volt.

SECOND CLASS PUBLICATION.

POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR

BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102.

GYÜLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND — NYUGAT

Lelkész: Juhász Imre

Pastor Emeritus: Egyed Aladár

Templom: W. 98 & Denison Ave. — Lelkészi hivatal: 3245 W. 98th St. (44102). Tel.: 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul. — Úrvacsoraosztás minden hónap első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven.

Istentiszteleteinken okt. 7-én megemlékeztünk az aradi vértanúkról, okt. 21-én pedig az 1956-os szabadságharerről. Lelkésziünk előadással szolgált a clevelandi Első Egyház Petőfi—Madách ünnepélyén okt. 7-én. 80. születésnapján köszöntöttük Márton János testvérünket, a gyülekezet alapító tagját és tb. gondnokát. Templomlátogatottság szeptemberben (5 vasárnap): angol 12, 14, 22, 11, 19; magyar 22, 55, 58, 36, 55.

TORONTO

Lelkész: Brachna Gábor

Templom: First Lutheran Church, 116 Bond St. — Istentisztelet (július—augusztust kivéve) minden hónap első és harmadik vasárnapján du. 4:30-kor.

A szept. 16-án tartott gyülekezeti köz-

gyűlésen megemlékeztünk egyházunk gyászáról: Láng Ferenc lévita és vitéz Nyír-egyházy Pál gondnok elhunytáról. Osztottunk Litvay Ödönné testvérünk gyászában, aki nemrégén vesztette el férjét. A közgyűlés fontos határozatokat hozott a lelkészi szolgálat biztosítására. A választások során Babos Sándor lett az új gondnok, Miklián Lajos a pénztáros. Új tisztviselőinket az okt. 21-i úrvacsorai istentiszteleten iktattuk be hivatalukba.

EGYHÁZTÖRTÉNETI NAPTÁR

OKTÓBER

1. Négyszáz éve, 1573. október 1-én készült el a Vág menti Sempte (Sintava) városában "sok hánkódással" **Bornemissza Péter** prédikációgyűjteményének, az ún. Posztillának 476 oldalas első kötete. Csallóköz-Mátyusföld neves evangélikus püspöke (1535—1584) munkáját patrónusának, **Salm Julius** grófnak és feleségének, **Thurzó Erzsébetnek** ajánlotta, akik a könyv előállításának a költségeit is fedezték.

11. Háromszázhuszonöt évvel ezelőtt, 1648. október 11-én halt meg Gyulafehérvárott **I. Rákóczi György** (sz. Szerenesen, 1593-ban), akit mint Bethlen Gábor egykori generálisát az 1630-as segesvári országgyűlés választott meg Erdély fejedelmévé. Feleségével, **Lorántffy Zsuzsannával** együtt sokat tett a protestantizmus, különösen az iskoláztatás felvirágoztatásáért.

22. Százötven éve, 1823 őszén lett a még 1787-ben alapított **pesti evangélikus iskola**

humanisztikus gimnáziummá. Az 1823. október 22-én, **Kanya Pál** igazgató elnökségével tartott értekezlet elhatározta, hogy az új, "4. vagy Humanitas"-osztályban — akkor mindössze 8 növendékkel — fő stúdium "a filológia vagyis a latin nyelv alapos elsajátítása, mert ez az előkészítés a logikára és filozófiára". A heti 26 órás osztályban ettől kezdve először tanítottak egy tárgyat magyarul is.

23. Nyolevan éve, 1893. október 23-án született Arnóton **D. Turóczy Zoltán** püspök. († 1971.)

Ev. Élet

Mindennapi kenyér

— *Útmutató a Biblia olvasásához* —

1973. NOVEMBER HÓ

1. Mk 6:32-44. — Zsid 11:1-7.
2. Jn 1:5-10. — Zsid 11:8-22.
3. Jer 17:12-17. — Zsid 11:23-31.
SZTH. U. 20. VAS. — NOV. 4.
Heti ige: Jel 3:5
4. Ef 6:1-9. — Lk 19:1-10.
5. 2 Móz 24:9-11. — Zsid 11:32-40.
6. Jn 6:24-35. — Zsid 12:1-11.
7. Jn 15:1-8. — Zsid 12:12-17.
8. 1 Kor 10:14-22. — Zsid 12:18-24.
9. 1 Pt 2:5-10. — Zsid 12:25-29.
10. Jel 19:6-10. — Zsid 13:1-6.
SZTH. U. 21. VAS. — NOV. 11.
Heti ige: Mt 24:13
11. 2 Kor 8:1-12. — Lk 12:15-21.
12. Mt 24:1-8. — Zsid 13:7-14.
13. Mt 24:9-14. — Zsid 13:15-25.
14. Mt 24:15-28. — 1 Ts 1.
15. Mt 24:29-35. — 1 Ts 2:1-12.
16. Mt 24:36-42. — 1 Ts 2:13-20.
17. Mt 24:43-51. — 1 Ts 3:1-5.
SZTH. U. 22. VAS. — NOV. 18.
Heti ige: 2 Kor 5:10
18. Jk 5:7-11. — Lk 10:17-22.
19. Dán 5:1-30. — 1 Ts 3:6-13.
20. 1 Móz 19:15-29. — 1 Ts 4:1-12.
21. Lk 13:1-9. — 1 Ts 4:13-18.
22. **Hálaadás ü.** 2 Kor 9:6-15. — Lk 1:68-75.
23. Jel 2:1-7. — 1 Ts 5:1-11.
24. 1 Pt 4:1-7. — 1 Ts 5:12-18.
SZTH. U. UT. VAS. — NOV. 25.
Heti ige: Lk 12:35
25. Jel 21:1-7. — Lk 12:35-46.
26. Mt 25:1-13. — 1 Ts 5:19-28.
27. Ézs 54:11-17. — 2 Ts 1.
28. Jel 3:7-13. — 2 Ts 2:1-12.
29. Mt 25:14-30. — 2 Ts 2:13-17.
30. Ézs 49:14-17. — 2 Ts 3:1-5.

SAJTÓVASÁRNAP NOVEMBER 25-ÉN

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia határozata értelmében az egyházi esztendő utolsó vasárnapján (idén november 25-én) minden gyülekezetben megtartandó a SAJTÓVASÁRNAP az ERŐS VÁR TÁMOGATÁSÁRA.

Az egyházi sajtó Isten betűinek szószéke. Nagy kincse minden magyar evangélikusnak szülőhazájától távol. Az egyházi újságon keresztül az Anyaszentegyház hangja jut el minden testvérhez, legyen bár gyülekezeti tag, templomtól elszakadt, vagy távoli szórványban élő.

ERŐS VÁR c. lapunk ezt a szolgálatot végzi. Minden száma 1100 példányban jut el az Egyesült Államok, Kanada és a világ sok tája felé.

Az emelkedő nyomdai-, s postaköltségek ellenére sem szeretnénk a lap csekély évi 3 dolláros előfizetési árát felemelni: ezért az áldozatkész gyülekezeti tagokhoz fordulunk, hogy évente a SAJTÓVASÁRNAP alkalmával adományokkal segítsék elő az egyház eme fontos szolgálatát.

Kevesen vagyunk — fogjuk meg egymás kezét az ERŐS VÁRON keresztül!